

Hanna Wróblewska

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 7482 poseł Anny Marii Żukowskiej z 23 stycznia 2025 roku w sprawie Polskiego Cmentarza Wojskowego na Rossie w Wilnie, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Na wstępie pragnę odnieść się do kluczowej kwestii poruszonej na początku interpelacji dotyczącej stanu technicznego nekropolii, w szczególności do informacji o opłakanym stanie technicznym nagrobków – że część z nich kruszy się i rozpada, a w niektórych przypadkach brakuje aż 40% ich pierwotnej substancji.

Taki stan rzeczy wynika z faktu, że są to nagrobki, które zostały uszkodzone w trakcie działań wojennych lub zniszczone świadomie w okresie powojennym. Decyzję o tym, że te nagrobki zostaną zachowane jako świadkowie historii i nie będą podlegać rekonstrukcji lub wymianie, podjął sekretarz Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa Andrzej Przewoźnik w latach 90. XX w. podczas urzędowania nekropolii. W trakcie prac prowadzonych w kolejnych latach zachowano ww. nagrobki w tej właśnie formie jako świadków historii i element polskiego dziedzictwa kulturowego w Wilnie.

Ad 1. Gruntowna renowacja cmentarza została przeprowadzona w 2012 roku przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. W trakcie prac oczyszczono pomniki oraz ogrodzenie, przeprowadzono modernizację zagospodarowania terenu i zieleni oraz wykonano instalację oświetlenia.

Ad 2. Zgodnie z kompetencjami działania MKiDN koncentrują się na upamiętnianiu poległych żołnierzy, którzy spoczywają na Cmentarzu Wojskowym na Starej Rossie, a nie na upamiętnianiu osób związanych z cmentarzem w szerokim znaczeniu. Nasz resort nie posiada wiedzy o uroczystościach organizowanych przez inne instytucje rządowe.

Ad 3. MKiDN planuje podjęcie prac konserwatorskich na Cmentarzu Wojskowym na Starej Rossie i dysponuje przygotowanym w 2022 roku projektem konserwatorskim. Z uwagi na starania Instytutu Pamięci Narodowej, by w 2025 roku na ww. nekropolii zostało pochowanych 6 żołnierzy Armii Krajowej, odnalezionych w wyniku działań poszukiwawczych, decyzja o terminie i zakresie prac będzie jeszcze omawiana tak, aby montaż nowych nagrobków odbył się w jednym czasie z pracami konserwatorskimi.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że dotychczasowe działania MKiDN koncentrowały się wokół innych grobów wojennych w Wilnie, które z uwagi na dużo gorszy stan techniczny wymagały remontu w pierwszej kolejności. Dlatego w 2018 roku MKiDN sfinansowało remont kwatery żołnierzy Wojska Polskiego i członków Samoobrony Wileńskiej na Nowej Rossie, a w latach 2023-2024– remonty pojedynczych grobów poległych w 1920 roku żołnierzy Wojska Polskiego na Cmentarzu Bernardyńskim.

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

Ad 4. MKiDN z uwagi na ograniczenia formalne nie planuje prowadzić bezpośredniej współpracy z lokalnymi organizacjami społecznymi na Litwie w sprawach Cmentarza Wojennego na Starej Rossie. Ewentualne współdziałanie może odbywać się za pośrednictwem beneficjentów programu dotacyjnego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Miejsca Pamięci Narodowej za Granicą” lub za pośrednictwem Ambasady RP w Wilnie.

Ad 5. W ramach realizacji zadań ustawowych w zakresie sprawowania opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi przez MKiDN koszty prac remontowo-konserwatorskich pokrywane są ze środków będących w dyspozycji ministra właściwego ds. kultury i dziedzictwa narodowego. W związku z powyższym obecnie nie jest planowane powołanie specjalnego funduszu na rzecz ochrony i renowacji polskich cmentarzy za granicą.

Ad 6. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego popularyzuje wiedzę o miejscach pamięci narodowej za granicą, upubliczniając informacje o polskich cmentarzach, kwaterach i grobach wojennych na świecie na portalu internetowym „Polskie dziedzictwo za granicą. Baza Poloników”, prowadzonym przez Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA (www.baza.polonika.pl). Opracowane rekordy tworzą wydzielony „Katalog cmentarzy wojennych”, który jest systematycznie uzupełniany. Rekord dotyczący Cmentarza Wojskowego na Starej Rossie został opublikowany w maju 2023 roku.

Ponadto MKiDN wspiera różnego rodzaju projekty mające na celu zachowanie pamięci i upowszechnianie wiedzy o miejscach pamięci narodowej za granicą poprzez udzielanie dofinansowania w ramach Programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Miejsca Pamięci Narodowej za Granicą” zgodnie z wytycznymi zawartymi w regulaminie i specyfikacji naboru. Wnioskodawcy mogą ubiegać się o dofinansowanie np. na organizację wydarzeń okolicznościowych/rocznicowych, przygotowanie i/lub prezentację wystaw oraz organizację konferencji i seminariów.

Ad 7. Cmentarz Wojenny na Starej Rossie jest zarządzany przez Samorząd Miasta Wilna, a kwestia prowadzenia na nim prac konserwatorskich będzie przedmiotem dyskusji Polsko-Litewskiej Grupy Ekspertów do spraw Zachowania Dziedzictwa Kulturowego, której posiedzenie planowane jest w roku bieżącym.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

SEKRETARZ STANU

Maciej Wróbel